

Opravična št.:

Up-9/19

ECLI:

ECLI:SI:USRS:2019:Up.9.19

Akt:

Ustavna pritožba zoper sklep Višjega sodišča v Ljubljani št. V Kp 54914/2013 z dne 20. 9. 2018 v zvezi s sklepom Okrožnega sodišča v Ljubljani št. IV Kpd 54914/2013 z dne 28. 5. 2018

Izrek:

Ustavna pritožba zoper sklep Višjega sodišča v Ljubljani št. V Kp 54914/2013 z dne 20. 9. 2018 v zvezi s sklepom Okrožnega sodišča v Ljubljani št. IV Kpd 54914/2013 z dne 28. 5. 2018 se zavrže.

Evidenčni stavek:

Po izčrpanju pravnih sredstev zoper odredbo o hišni preiskavi ali odredbo o preiskavi elektronskih naprav pri odvetnikih, ki izhajata iz 60.-62. točke obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-115/14, Up-218/14 z dne 21. 1. 2016, in pred vložitvijo ustavne pritožbe morajo odvetniki izčrpati tudi vsa pravna sredstva, ki jih morajo po ustaljeni presoji Ustavnega sodišča pred vložitvijo ustavne pritožbe izčrpati vsi drugi posamezniki.

Geslo:

1.5.51.2.1 - Ustavno sodstvo - Odločbe - Vrste odločitev Ustavnega sodišča - V postopku odločanja o ustavni pritožbi - Zavrženje.

1.4.52.4 - Ustavno sodstvo - Postopek - Procesne predpostavke v postopku ustavne pritožbe - Izčrpanje pravnih sredstev .

1.4.10.6 - Ustavno sodstvo - Postopek - Vmesni postopki - Izločitev sodnika.

Pravna podlaga:

Člen 55.b.1.5, Zakon o Ustavnem sodišču [ZUstS]

Opomba:**Dokument v PDF obliki:**

 [Up-9-19.pdf](#)

Polno besedilo:

Up-9/19-17

13. 6. 2019

SKLEP

Ustavno sodišče je v postopku za preizkus ustavne pritožbe Odvetniške pisarne Vladimir Bilić, d. o. o., Ljubljana, ki jo zastopa zakoniti zastopnik Vladimir Bilić, in Vladimirja Bilića, Ljubljana, na seji 13. junija 2019

sklenilo:

Ustavna pritožba zoper sklep Višjega sodišča v Ljubljani št. V Kp 54914/2013 z dne 20. 9. 2018 v zvezi s sklepom Okrožnega sodišča v Ljubljani št. IV Kpd 54914/2013 z dne 28. 5. 2018 se zavrže.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Preiskovalna sodnica Okrožnega sodišča v Ljubljani je v predkazenskem postopku zoper več osumljenih zaradi suma storitve kaznivega dejanja zlorabe položaja ali pravic po drugem in prvem odstavku 244. člena Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 95/04 – uradno prečiščeno besedilo – v nadaljevanju KZ) z odredbo št. IV Kpd 54914/2013 z dne 18. 11. 2013 odredila hišno preiskavo stanovanja in avtomobila Vladimirja Bilića ter preiskavo prostorov Odvetniške pisarne Vladimir Bilić, d. o. o., Ljubljana. Na podlagi te odredbe so bile pritožnikoma zasežene listine in elektronske naprave.

2. Zoper navedeno odredbo sta pritožnika, skupaj z nekaterimi drugimi pritožniki in Odvetniško zbornico Slovenije (v nadaljevanju OZS), vložila ustavno pritožbo, ki jo je Ustavno sodišče obravnavalo pod št. U-I-115/14, Up-218/14. OZS je v tej zadevi vložila tudi pobudo za začetek postopka za oceno ustavnosti Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14, 66/17 in 22/19 – v nadaljevanju ZKP) in Zakona o odvetništvu (Uradni list RS, št. 18/93, 24/01, 54/08, 35/09, 97/14 in 46/16 – v nadaljevanju ZOdv), med drugim zaradi odsotnosti učinkovitega pravnega sredstva in sodnega varstva zoper preiskovalna dejanja pri odvetnikih. Ustavno sodišče je v navedeni zadevi dne 21. 1. 2016 sprejelo odločbo, s katero je med drugim odločilo, da so bile z že izvedenimi preiskovalnimi dejanji na podlagi izpodbijanih odredb o hišnih preiskavah kršene pravice iz prvega odstavka 23. člena, 25. in 35. člena, prvega odstavka 36. člena in prvega odstavka 37. člena Ustave. Odločilo je, da morajo biti vsi predmeti, podatki, listine in dokumentacija v vseh oblikah, ki so bili zaseženi v preiskovalnih dejanjih, opravljenih na podlagi teh odredb, nemudoma dani na vpogled pritožnikom, pri katerih so se preiskovalna dejanja izvedla, njihovim morebitnim odvetnikom oziroma zastopnikom in predstavniku OZS ter da imajo pritožniki in predstavnik OZS pravico ugovarjati njihovem zasegu na način in po postopku, ki ga je Ustavno sodišče določilo v 3. točki izreka odločbe.

3. Iz 6. točke obrazložitve sklepa Okrožnega sodišča v Ljubljani št. IV Kp 54914/2013 z dne 28. 5. 2018 izhaja, da so kriminalisti po izdaji navedene odločbe dali vse zasežene predmete na vpogled pritožniku, njegovemu pooblaščenцу in predstavniku OZS. Pooblaščenec in predstavnik OZS sta zasegu listin in elektronskih naprav ugovarjala, zaradi česar so bili vsi ti predmeti zapečateni in izročeni sodišču, da odloči o zasegu. Okrožno sodišče v Ljubljani je s sklepom št. IV Kpd 54914/2013 z dne 28. 5. 2018 odločilo, da se vse listine, ki so bile dne 20. 11. 2013 zasežene ob preiskavi v Odvetniški pisarni Vladimir Bilić dokončno zasežejo. O zasegu elektronskih podatkov s tem sklepom sodišče še ni odločilo. Zoper sklep sta pritožnika in OZS vložila pritožbi, ki ju je Višje

sodišče v Ljubljani s sklepom št. V Kp 54914/2013 z dne 20. 9. 2018 zavrnilo.

4. Zoper pravnomočni sklep o zasegu listin pritožnika vlagata ustavno pritožbo zaradi kršitev 14., 22., 23., 25., 29., 35., 36., 37., 125. in 160. člena Ustave.

B.

5. V skladu s prvim odstavkom 51. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS) lahko Ustavno sodišče odloča o ustavni pritožbi šele, ko so izčrpana vsa pravna sredstva.

6. Iz presoje Ustavnega sodišča izhaja splošno pravilo, da zoper odredbo o hišni preiskavi ni dovoljeno neposredno vložiti ustavne pritožbe, saj ima prizadeta oseba pred tem na voljo druga pravna sredstva. Če so pri hišni preiskavi najdeni predmeti, listine ali podatki, ki jih tožilec predloži kot dokaz v (pred)kazenskem postopku, obdolženec pa meni, da je bila hišna preiskava odrejena ali izvedena v nasprotju s človekovimi pravicami ali temeljnimi svoboščinami, lahko vloži zahtevek za izločitev dokazov (drugi odstavek 18. člena v zvezi z drugim odstavkom 83. člena ZKP). Če sodišče na dokaze, ki so pridobljeni s kršitvijo človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, opre obsodilno kazensko sodbo, je podana bistvena kršitev določb kazenskega postopka (8. točka prvega odstavka 371. člena ZKP), ki se lahko uveljavlja v pritožbi (1. točka prvega odstavka 370. člena ZKP) in v zahtevi za varstvo zakonitosti zoper sodbo (2. točka prvega odstavka 420. člena ZKP). V primerih, ko zatrjevana protiustavnost ne posega v sam potek kazenskega postopka oziroma ne vpliva na njegov izid, pa lahko pritožnik protipravnost ravnanja preiskovalnega sodnika ali policije uveljavlja v civilnem postopku z zahtevkom za povrnitev materialne ali nematerialne škode. Šele če nobeno od navedenih pravnih sredstev ni uspešno, lahko prizadeta oseba pri Ustavnem sodišču ob izpolnjenosti pogojev, ki jih določa ZUstS, vloži ustavno pritožbo.[1] Enako velja glede ustavne pritožbe zoper odredbo o zasegu in preiskavi elektronske naprave.

7. Ustavno sodišče je s sklepom št. U-I-115/14, Up-218/14 z dne 9. 10. 2014, s katerim je med drugim odločilo o sprejemu ustavne pritožbe pritožnikov zoper odredbo o hišni preiskavi Okrožnega sodišča v Ljubljani št. IV Kpd 54914/2013 z dne 18. 11. 2013, od tega pravila izjemoma odstopilo. Ustavno sodišče je pri presoji izčrpanosti pravnih sredstev upoštevalo, da pritožniki niso bili stranke kazenskega postopka, zaradi katerega so bile izdane sodne odredbe. Poleg tega je dalo poseben poudarek zaupnemu razmerju med odvetnikom in njegovimi strankami. Navedlo je, da je varstvo tega zaupnega razmerja odvetnikova pravna in deontološka dolžnost ter da pomeni razkritje podatkov, ki spadajo v to zaupno razmerje, poseg v pravice zasebnosti odvetnika in njegovih strank. Ker imajo taki posegi nepopravljive posledice, je Ustavno sodišče menilo, da bi morala zakonska ureditev, če je to mogoče, predvideti učinkovita pravna sredstva, ki bi lahko posege preprečila. Obstoj takih pravnih sredstev pa je bilo tudi eno od osrednjih vprašanj o glavni stvari. Upošteva te okoliščine je Ustavno sodišče štelo, da je procesna predpostavka iz prvega odstavka 51. člena ZUstS izpolnjena.[2]

8. Ustavno sodišče je nato dne 21. 1. 2016 izdalo odločbo (Uradni list RS, št. 8/16, in OdlUS XXI, 20), s katero je ugotovilo, da sta ZKP in ZOdv v neskladju s 23., 25., 35., 36. in 37. členom Ustave. Med drugim je presodilo, da zakonska ureditev odvetnikom ne zagotavlja učinkovitega pravnega sredstva zoper sodne odredbe, na podlagi katerih se izvajajo preiskovalna dejanja pri

odvetnikih, prav tako pa tudi ne sodnega nadzora nad odločitvijo policije o vpogledu, zasegu in preiskavi podatkov. Ustavno sodišče je do odprave ugotovljenih protiustavnosti vzpostavilo prehodno ureditev, po kateri morajo biti o preiskovalnih dejanjih pri odvetniku obveščeni odvetnik, katerega prostori oziroma elektronske naprave se preiskujejo, njegov odvetnik in predstavnik OZS. Odvetnik ima pravico, predstavnik OZS pa dolžnost biti navzoč pri preiskavi. Oba imata ob izvedbi preiskovalnega dejanja pravico ustno zahtevati varstvo pred vpogledom in razkritjem podatkov, ki so varovani z odvetniško zasebnostjo. Če vpogledu v posamezne listine ali elektronske naprave ugovarjata, se ti predmeti zavarujejo, o njihovem zasegu pa nato z obrazloženim sklepom odloči sodnik, ki v zadevi ne opravlja preiskave, po tem, ko zasliši odvetnika, predstavnika OZS in osebo, ki je izvajala preiskovalno dejanje. Sodnik lahko zaradi odločitve o pregledu in zasegu podatkov pregled elektronske naprave izvede s pomočjo izvedenca. Zoper sklep sodnika o zasegu je dovoljeno vložiti pritožbo, ki zadrži izvršitev zasega.[3] Namen ugovora in pritožbe je dvojen. Po eni strani zagotavljata, da se preiskovalci ne seznanijo s podatki, ki so v neposredni zvezi z zaupnim razmerjem med obdolženo osebo in njenim zagovornikom v kazenskem postopku, ter s podatki, s katerimi seznanitev ni nujno potrebna za dosego ciljev preiskave.[4] Po drugi strani pa je pritožba namenjena tudi preizkusu zakonitosti in ustavne skladnosti odredbe, s katero se je preiskovalno dejanje odredilo.[5]

9. Pritožnika sta pravni sredstvi, ki ju je Ustavno sodišče vzpostavilo z navedeno odločbo, glede vpogleda v listine izčrpala – vpogledu v listine sta ugovarjala, zoper sklep sodišča o zasegu pa sta vložila tudi pritožbo.

10. Zastavlja se vprašanje, ali je s tem procesna predpostavka iz prvega odstavka 51. člena ZUstS izpolnjena ali pa morata pritožnika pred vložitvijo ustavne pritožbe izčrpati tudi pravna sredstva, navedena v 6. točki obrazložitve.

11. V času odločanja o sprejemu ustavne pritožbe v zadevi št. U-I-115/14, Up-218/14 Ustavno sodišče od pritožnikov ni moglo zahtevati, da pred vložitvijo ustavne pritožbe izčrpajo tudi ta pravna sredstva. Kot navedeno namreč pritožniki tedaj niso imeli na razpolago nobenega pravnega sredstva, s katerim bi lahko preprečili neutemeljene posege v zasebnost, čeprav bi tako pravno sredstvo glede na pomen odvetniške zasebnosti morali imeti. Poleg tega je bilo v zadevi št. U-I-115/14, Up-218/14 vprašanje obstoja učinkovitega pravnega sredstva tudi eno od osrednjih vprašanj o glavni stvari. Po tem, ko je Ustavno sodišče z odločbo v tej zadevi zaradi odsotnosti učinkovitih pravnih sredstev ugotovilo neskladnost zakonske ureditve z Ustavo in do odprave ugotovljene protiustavnosti odvetnikom omogočilo vložitev posebnih suspenzivnih pravnih sredstev, pa ni več razloga, da bi za odvetnike veljalo drugačno pravilo glede izčrpanja pravnih sredstev, navedenih v 6. točki obrazložitve, kot velja za vse druge pritožnike.

12. Navedeno pomeni, da morajo odvetniki po izčrpanju pravnih sredstev zoper odredbo o hišni preiskavi ali odredbo o preiskavi elektronskih naprav, ki izhajata iz 60.–62. točke obrazložitve odločbe št. U-I-115/14, Up-218/14, in pred vložitvijo ustavne pritožbe izčrpati tudi vsa pravna sredstva, ki jih morajo po ustaljeni presoji Ustavnega sodišča pred vložitvijo ustavne pritožbe izčrpati vsi drugi posamezniki. Ta pravna sredstva sicer, drugače kot pravni sredstvi, ki ju je Ustavno sodišče vzpostavilo z odločbo št. U-I-115/14, Up-218/14, niso suspenzivna, vendar pa procesna predpostavka iz prvega odstavka 51. člena ZUstS ne pomeni zgolj zahteve po izčrpanju suspenzivnih pravnih sredstev, temveč pomeni zahtevo po izčrpanju vseh razpoložljivih in dovolj učinkovitih pravnih sredstev.

13. Glede na navedeno v obravnavani zadevi pravna sredstva še niso izčrpana, zato je Ustavno sodišče ustavno pritožbo na podlagi pete alineje prvega odstavka 55.b člena ZUstS zavrglo.

C.

14. Ustavno sodišče je sprejelo ta sklep na podlagi pete alineje prvega odstavka 55.b člena ZUstS ter tretje alineje tretjega odstavka 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10, 56/11 in 70/17) v sestavi: predsednik dr. Rajko Knez ter sodnice in sodniki dr. Matej Accetto, dr. Etelka Korpič – Horvat, dr. Špelca Mežnar, dr. Marijan Pavčnik, Marko Šorli in dr. Katja Šugman Stubbs. Sodnica dr. Dunja Jadek Pensa je bila pri odločanju o tej zadevi izločena. Ustavno sodišče je sklep sprejelo soglasno.

dr. Rajko Knez
Predsednik

[1] Glej sklepa Ustavnega sodišča št. Up-292/96 z dne 17. 2. 1999 (7. točka obrazložitve) in št. Up-27/02 z dne 25. 9. 2002 (8. in 9. točka obrazložitve). Glej tudi odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-190/00 z dne 13. 2. 2003 (Uradni list RS, št. 21/03, in OdlUS XII, 7), 6. točka obrazložitve.

[2] Glej sklep Ustavnega sodišča št. U-I-115/14, Up-218/14, 14. točka obrazložitve.

[3] Glej 60.-63. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-115/14, Up-218/14.

[4] Glej prav tam, predvsem 42. in 51.-52. točka obrazložitve.

[5] Ustavno sodišče je v 62. točki obrazložitve odločbe št. U-I-115/14, Up-218/14 navedlo, da lahko v pritožbi zoper sklep o zasegu odvetnik in predstavnik OZS, ki sta ugovarjala vpogledu v listine oziroma elektronske naprave in njihovemu zasegu zaradi zavarovanja odvetniške zasebnosti, uveljavljata tudi protiustavnost ali nezakonitost sodne odredbe, s katero je bilo odrejeno preiskovalno dejanje. V zvezi s tem glej tudi 64. točko obrazložitve navedene odločbe.

⇒

Vrsta zadeve:

ustavna pritožba

Vrsta akta:

posamični akt

Vlagatelj:

Odvetniška pisarna Vladimir Bilić, d.o.o., Ljubljana in drugi

Datum vloge:

7. 1. 2019

Datum odločitve:

13. 6. 2019

Vrsta odločitve:

sklep

Vrsta rešitve:

zavrženje

Objava:

Dokument:

US31953